

ОТИТИ У СОБАК, ЇХ ЕТІОЛОГІЯ ТА ЛІКУВАННЯ

Сарбаш Д.В., Сиягівська К.А., к.вет.н., доценти

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Анотація. У статті наведені данні, щодо виявлення причин захворювання собак на різні форми отитів, описані клінічні форми прояву запалення вушної раковини, проведений аналіз породної та вікової схильності собак до захворювання, за результатами лабораторних досліджень встановлений мікробний фон зовнішнього вуха за розвитку його запалення, а також запропоновано комплекс лікувальних заходів собак з отитами.

Ключові слова: отити, вушна раковина, собаки, мікрофлора, бактеріологічні дослідження, антибактеріальні засоби.

Актуальність: За даними літератури запалення зовнішнього вуха у собак є достатньо розповсюдженим захворюванням і складає понад 16-20 % від хірургічних хвороб. Дуже часто захворювання ускладнюються тяжким перебігом, розповсюдженням на середнє та майже внутрішнє вухо. Ці ускладнення в багатьох випадках є незворотними. Слід також відзначити, що майже всі породи собак схильні до отитів, але як показали клінічні дослідження, частіше хворіють висловухі собаки. На думку багатьох дослідників запалення зовнішнього вуха є в більшості вторинним процесом крім випадків прямих травматичних пошкоджень. Доведено, що причинами запалення вушної раковини є багато чинників, в одних випадках це кліщеві інвазії, дріжджоподібні гриби *Malassezia*, в інших – бактерії, порушення правил застосування ліків, сторонні предмети, вода тощо. Тому питання щодо етіології отитів є дискусивним і потребує проведення додаткових, як клінічних, так й лабораторних досліджень з метою відпрацювання лікувальних заходів [1-4].

Метою роботи було вивчення етіологічних факторів виникнення отитів та відпрацювання лікувальних заходів у собак на підставі результатів клінічних та лабораторних досліджень.

Матеріал та методи дослідження. На протязі 5-ти років було досліджено 57 собак різних порід та вікових груп з запаленням вушних раковин, що надійшли до клініки кафедри хірургії ХДЗВА. При надходженні собак здійснювали їх реєстрацію та ретельно вивчалися анамнестичні дані, загальний стан тварин, клінічні ознаки та перебіг захворювання. В залежності від ознак захворювання та його перебігу досліджували ТПД, а також відбирали із слухового каналу та поверхонь вушних раковин матеріал (лусочки, ексудат, сірку), вивчали його кількість, колір, запах та консистенцію. Відібраний матеріал підлягав мікроскопічному, бактеріологічному та цитологічному дослідженню мазків відбитків.

Результати дослідження. Породний та віковий склад собак хворих на отити представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Породний та віковий склад собак з отитами

№ з/п	Порода	кількість	Вікові показники				% до кількості собак
			1-3	4-5	6-7	8 та старше	
1	Шарпей	3	1	2	-	-	5,3
2	Мастіно неополітано	4	1	2	-	1	7,0
3	Пудель	6	1	2	1	2	10,5
4	Басет-хаунд	2	-	1	-	1	3,5
5	Боксер	4	1	2	1	-	7,0
6	Різеншнауцер	4	-	3	-	1	7,0
7	Ротвейлер	5	2	2	1	-	8,8
8	Кокер спаніель	7	2	3	1	1	12,2
9	Лабрадор	3	1	2	-	-	5,3
10	Німецька вівчарка	4	-	2	2	-	7,0
11	Безпородні	7	2	3	1	1	12,2
12	Канікорс	2	1	1	-	-	3,5

13	Середньо азіатська вівчарка	3	-	2	-	1	5,3
14	Пітбультер'єр	3	-	1	1	1	5,3
	Всього собак / % до кількості собак	57	12 / 21	28 / 49,1	8 / 14,0	9 / 15,9	100

Дані таблиці свідчать, що більшість порід собак, які розводяться в країні та м. Харків схильні до захворювання вушної раковини з числа яких у кокер-спанієлів та безпородних собак було зареєстровано 7 випадків (12,2 %), у пуделів 6 (10,5 %). Вікові показники свідчать, що майже половина собак (28 тварин) хворіли на отити у віці 4–5 років, що складає 49,1 %, 12 випадків (26 %) було зареєстровано у віці 1-3 роки. Собаки 6-7 та старше 8 років хворіли у 14,0 % та 15,9 % відповідно.

З числа собак, що надійшли до клініки з запальними процесами вушної раковини за анамнестичними та етіологічними даними було діагностовано наступні клінічні форми прояву захворювання: травматичні інфіковані отити склали 7 випадків (12,3 %), паразитарні – 11 випадків (19,3 %), алергічно-інфіковані – 39 випадків, що склало 68,4 %.

Травматичні запальні процеси вушної раковини проявлялись в більшості випадків на фоні наявності саден, подряпин, укусів зовнішнього вуха та ускладненням гематомами (4 випадки). Процес носив локальний характер і клінічно проявлявся гіперемією, біллю, підвищенням місцевої температури.

Для паразитарного отиту було характерно наявність свербіжу, накопичення в слуховому проході сухих темних виділень. Гіперемія та больова реакція були виражені слабо.

Анамнестичні дані відносно виникнення серозно-гнійних отитів свідчать, що в більшості випадків вони проявлялися на фоні порушення умов годівлі собак. В раціоні домінували білкові, жирові або вуглеводні корма (наваристі бульйони, різноманітні солодощі тощо). У 70 % собак з алергічно-інфекційними процесами були залучені обидві вушні раковини. На ранніх стадіях захворювання у собак спостерігали гіперемію та накопичення в слуховому проході вушного секрету (сірки), хворі тварини проявляли занепокоєння, трясли головою, скавчали, виявлявся свербіж. Собаки часто додатково травмували вушні раковини лапами або терлися вухами по підлозі та об інші предмети. Додаткова травматизація посилювала запальну реакцію до якої нашаровувалася інфекція. В слуховому проході накопичувався смердючий, серозно-гнійний ексудат, а на поверхні вушної раковини формувалися виразки. За рахунок запально-проліферативних процесів вушна раковина поступово потовщувалася, набрякала, становилася тістуватою та болючою, а слуховий канал звужувався. В трьох випадках у вушній раковині виявляли опаришей, ще в 5-ти випадках процеси ускладнювалися інфікованими гематомами. Ці собаки були пригніченими, інтерес до їжі був знижений. Показники ТПД знаходилися у верхніх межах норми.

Поряд з вище зазначеними ознаками у собак цієї групи спостерігали свербіж шкіри та випадіння волосося в ділянці круп, іноді з ознаками мокнущої екземи.

Дослідження на демадекоз виявили негативний результат.

У більшості собак не залежно від стану та перебігу отиту був здійснений відбір матеріалу з вушних раковин та слухового проходу для бактеріологічного дослідження і визначення чутливості виділених культур до антибактеріальних препаратів. Мікробний фон при запаленнях зовнішнього вуха представлений в таблиці 2.

Аналіз бактеріологічних досліджень вказує на те, що при гостро-гнійних алергічних процесах домінує золотистий стафілокок, стрептокок, дипло- та тетракоки, в 4 випадках було виділено протей, а в 2 випадках – кишечка паличка. При хронічних запаленнях зовнішньої вушної раковини домінували синьогнійна паличка, стрептокок, дипло- тетракоки, а в 5-ти випадках було виділено клітини *Malassezia*.

Таблиця 2

Мікробний фон при запаленнях зовнішнього вуха

Форма перебігу отитів	Виділені збудники	Кількість мікроорганізмів в полі зору мікроскопа
Гостро-запальні отити	<i>Staphylococcus aureus</i>	++
	<i>Streptococcus pyogenes</i>	++
	<i>Diplo- tetracocci</i>	+
	<i>Corynebacterium</i>	+
	<i>Bacteroides</i>	+

	Fusobacteria	±
	Bac. subtilis	±
	Proteus spp.	++
	Escherichia coli	+
Хронічні гнійно-запальні процеси	Pseudomonas aeruginosa	++
	Staphylococcus aureus	+
	Streptococcus pyogenes	++
	Diplo- tetracocci	+
	Corynebacterium	+
	Bacteroides	+
	Fusobacteria	+
	Bac. subtilis	±
	Bac. cereus	±
	Escherichia coli	+
	Proteus spp.	+
	Malassezia pachydermatis	

Примітка: ++ значна кількість мікроорганізмів; + – помірна кількість; ± – незначна кількість мікроорганізмів в полі зору мікроскопу.

При вивченні патогенних дій цих культур шляхом зараження білих мишей підшкірно або інтраабдомінально було встановлено їх загибель через 20-30 годин, а з паренхіматозних органів було виділено чисті культури. Виділені культури (золотистий стафілокок, стрептокок, синьогнійна паличка) проявляли достатньо високу резистентність до антибіотиків. Слід також відзначити, що одні й ті ж самі збудники гнійних запальних процесів від різних собак проявляли різну чутливість до антибактеріальних препаратів. Це вказує на те, що в кожному окремому випадку бактеріальне дослідження з урахуванням чутливості збудників до антибактеріальних препаратів – є обов'язковим.

З числа хворих тварин з запаленням вушних раковин найбільш тяжкий перебіг спостерігали у собак з алергічно-інфікованими процесами. Їх лікування здійснювали комплексно.

Починали лікувальні заходи з призначення збалансованої дієти (рисової каші, риби, нежирної яловичини, овочів тощо). Тваринам призначали натще активоване вугілля протягом 3-5 діб по 2-4 таблетці, Ентеросгель, Регідрон до 1 літру на добу.

Для десенсибілізації організму тварин застосовували Тавегіл, Супрастин, Кларитин тощо. На цьому фоні призначали імунокоректори циклоферон, аутогемотерапію, та вітамінні препарати – тетравіт, нейрорубін, внутрішньовенно розчини Рингера, Рингер-Локка.

Загальну антибактеріальну терапію здійснювали за результатами бактеріологічних досліджень – Цифран, Цефазолін, Офлоксацин, Флуконазол, Міконазол.

Місцеве лікування здійснювали шляхом проведення туалету вушної раковини теплим 3 %-вим розчином перекису водню з 5 %-вим спиртовим розчином йоду у співвідношенні 10:1, рясно до повного очищення слухового проходу та вушної раковини від ексудату та вушного секрету. Надалі застосовували мазі "Триместін", «Мірамістин», "Левосин" та циркулярні новокаїн-антибіотикові блокади навколо вушної раковини. Курс лікування іноді тривав до 2-3 тижнів.

За розвитку гематоми вушних раковин, після наркотизації тварин та асептизації шкіри, здійснювали аспірацію вмісту порожнини. Рясно орошали порожнину гематоми антибактеріальними розчинами (3 %-вим розчином перекису водню з 5 %-вим розчином йоду) та антибактеріальними мазями. По формі вушної раковин вирізали з полімерної сітки пластини та наскрізь через хрящ вушної раковини вшивали із зовнішнього та внутрішнього боку. Таким чином, порожнина гематоми була стиснута. На 7-10-й день пластини знімали. Рецидивів не спостерігалось.

Висновки

1. Отити у собак є достатньо розповсюдженим захворюванням, мають різні клінічні форми прояву з числа яких гнійно-алергічні є найбільш розповсюдженими і складають 68,4 % до інших отитів.
2. Бактеріологічні дослідження вказують на наявність асоціацій збудників при отитах, які проявляли високу патогенність та велику резистентність до антибактеріальних препаратів.
3. Лікувальні заходи необхідно здійснювати індивідуально з урахуванням перебігу хвороби на фоні бактеріологічних досліджень, десенсибілізації та імунокорекції організму тварин.

Література

1. Енгус Дж.С. Цитологічне дослідження матеріалу з слухового каналу – застосування на практиці / Дж. С. Енгус // Ветеринарна практика. – 2016. – № 5 (115). – С. 10-18.
2. Столюк В.В. Дослідження чутливості мікробних ізолятів до антибіотиків при отитах у собак / В.В. Столюк // Ветеринарна практика. – 2006. – № 1 (1). – С. 20-21.
3. Білий Д.Д. Діагностика та лікування зовнішніх отитів у собак / Д.Д. Білий // Збірник наук. праць ХДЗВА. – Х., 2001. – № 9, ч. 2. – С. 59-62.
4. Сейберт Рейчел, Карен М.Тобіас. Хірургічний метод лікування гематоми вухної раковини / Р. Сейберт, К. М. Тобіас // Ветеринарна практика. – 2015. – № 7 (105). – С. 12-16.

ОТИТЫ У СОБАК, ИХ ЭТИОЛОГИЯ И ЛЕЧЕНИЕ

Сарбаш Д.В., к.вет.н., доцент, Синяговская Е.А., к.вет.н., доцент
Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. В статье приведены данные, относительно причин заболевания собак разными формами отитов, описаны клинические формы проявления воспаления ушной раковины, проведенный анализ породной и возрастной предрасположенности собак к заболеванию, по результатам лабораторных исследований установленный микробный фон внешнего уха при развитии его воспаления, а также предложен комплекс лечебных мероприятий для собак с отитами.

Ключевые слова: отиты, ушная раковина, собаки, микрофлора, бактериологические исследования, антибактериальные средства.

OTITIS IN DOGS, THEIR ETIOLOGY AND TREATMENT

Sarbash D.V. k. vetj. sci., associate professor,
Sinyagovska K.A., k. vetj. sci., associate professor
Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv

Summary. Most dog breeds that are bred in a country prone to ear diseases among which the Cocker Spaniel and mongrel dogs were reported by 12,2% of cases of otitis in poodles 10,5 %. Half of the dogs suffered from otitis aged 4-5 years is 49,1 %. During the study, the ear was diagnosed infected traumatic otitis 12,3 % parasitic otitis - 19,3 % and allergic infected - in 68,4 %.

Traumatic inflammation of the ear manifested against the background presence of scratches, bites the outer ear. The process manifested hyperemia, pain, increased local temperature. For parasitic otitis media was characterized by itching, accumulation in the ear canal dry dark discharge. Were mild congestion and pain reactions.

Infected allergic otitis manifested on the background of breach of feeding dogs. As a diet dominated by protein, fat or carbohydrate feed. There was congestion and accumulation of ear secretions animals showed anxiety, itching detected. Later in the ear canal accumulated serous-purulent exudate, and formed ulcers. Auditory canal decreased by inflammatory and proliferative processes.

In dogs was made the selection of material from the ears and the ear canal for bacteriological research and determine the sensitivity of isolated cultures to antibiotics. Analysis of bacteriological research indicates that in acute purulent-allergic processes dominated by Staphylococcus aureus, streptococcus, and dyplo- tetrakok. Chronic inflammation of the outer ear dominated by Pseudomonas aeruginosa, streptococcus, dyplo-tetrakok, and 5 cases were allocated cells Malassezia.

We started treatment measures appointments dogs diet animals administered activated charcoal, Enterogel, rehydron, used tavegil, suprastin, Claritin. Against this background administered immunocorrectors tsikloferon, autohemotherapy and vitamins - tetravit, Neurorubine intravenously administered Ringer-Locke and Ringer's solution,. Common antibiotic therapy was performed on the results of bacteriological research - Tsyfran, Cefazolin, ofloxacin, fluconazole, miconazole.

Local treatment is carried out through the toilet ear, apply antibacterial ointment and antibiotic-circular novocaine blockade. The course of treatment lasted 2-3 weeks.

For the development of hematoma aspiration was performed followed by oral content overlaid on the ear of polymer mesh. 7-10 Day plate removed. Relapses were observed.

Key words: otitis, ear, dogs, flora, bacteriological research antibacterials.